

NOWA PODSTAWA
PROGRAMOWA

6

NOWE
Słowa na
start!

Zeszyt ćwiczeń

DO JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLASY SZÓSTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

nowa
era

6

NOWE
Słowa na
start!

Agnieszka Marcinkiewicz, Joanna Kuchta

Zeszyt ćwiczeń

DO JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLASY SZÓSTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

nowa
era

Twoje mocne strony

NOWE Słowa na start!

Ćwiczenia są skorelowane z podręcznikiem *NOWE Słowa na start!* dla klasy 6 i zostały opracowane na podstawie programu nauczania „*NOWE Słowa na start!* Program nauczania ogólnego języka polskiego w klasach IV–VIII szkoły podstawowej” autorstwa Marleny Derlukiewicz.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujemy cudzą własność i prawo. Więcej na www.legalnakultura.pl

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2019
ISBN 978-83-267-3635-3

Koordinacja prac: Katarzyna Wojciechowska, Karolina Cierzan.

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Wojciechowska, Karolina Cierzan.

Nadzór artystyczny: Kaia Pichler. **Opieka graficzna:** Ewa Kaletyn.

Projekt okładki: Maciej Galiński. **Projekt graficzny i opracowanie graficzne:** Ewa Kaletyn, Maciej Galiński.

Realizacja projektu graficznego: Ewa Pietras.

Ilustracje: Marcin Franczak.

Fotoserwis: Paulina Łukaszewska.

Wykaz źródeł tekstów: Jan Brzechwa, *Pająk i muchy* [w:] *Antologia bajki polskiej*, Zakład Narodowy imienia Ossolińskich – Wydawnictwo, Wrocław 1983, s. 639–640; Robert Czulda, *Gdy sen jest wrogiem*, „Wiedza i Życie” 2014, nr 1, <https://www.wiz.pl/8,1432.html> [odczyt: 5.06.2019]; Dlaczego boimy się latać samolotem?, „Focus Eekstra”, luty – kwiecień 2019, s. 71; Jacek Kaczmarek, *Ikar*, <http://www.kaczmarek.art.pl/tworczosc/wiersze/ikar/> [dostęp 5.06.2019]; Grzegorz Kasdepke, *Szyć coś grubymi nićmi* [w:] *tegoż*, *Co to znaczy... czyli 101 zabawnych historyjek, które pozwolą zrozumieć znaczenie niektórych powiedzeń*, Wydawnictwo Literatura, Łódź 2016, s. 69; Rafał Kosik, Felix, Net i Nika oraz Pałac Snów, *Powergraph*, Warszawa 2006, s. 19–20; Czesław Miłosz, *Wyprawa do lasu* [w:] *tegoż*, *Wiersze wszystkie*, Znak, Kraków 2011.

Źródła ilustracji: **Archiwum Nowej Ery:** s. 31, M. Cieszewski – s. 75 (wspinacz); **East News:** AKG Images – s. 138, Capital Pictures – 51 (kreskówka); **Gallo Images/Getty Images/Stockphoto:** s. 100 (lody); **PantherMedia:** Anna Yakimova – s. 95 (chmury), 99 (rycerz), Dan Kosmayer – s. 41 (w kuchni), Kirill Zdorov – s. 30 (słoń), Marina Appel – s. 7 (brokuły), Martina Kovacova – s. 100 (wstążka), Olga Vasilikova – s. 100 (wstęga), Alexander Morozov – s. 100 (stół), Chris King – s. 100 (księga), Daniel Wiedemann – s. 99 (zegarmistrz), Dmitriy Shironosov – s. 46 (mikołaj), MP2 – s. 7 (wafle), Sascha Preußner – s. 100 (róg); **Shutterstock:** s. 7 (pomarańcze), 8, 14, 16, 19, 27, 29, 30 (pingwin, chomik), 36, 44, 49, 51 (na plaży), 54, 58, 61, 67, 73, 75 (żaglowiec), 80, 84, 86, 87, 91, 95 (dziewczyna z koktajlami, frytki, czat), 99 (szermierz), 100 (otwarta książka, puchar), 108, 115, 120, 128, 139 (na lotnisku), 145, Igor Bulgarin – s. 139 (orkiestra), Jose Ignacio Sato – s. 84 (sala balowa); **Thinkstock/Getty Images:** s. 15, 41 (choinka), 46 (na sankach, śnieżki, karmnik), 91 (temperówka), 104.

Wydawnictwo dołożyło wszelkich starań, aby odnaleźć posiadaczy praw autorskich do wszystkich utworów zamieszczonych w podręczniku. Pozostałe osoby prosimy o kontakt z Wydawnictwem.

Nowa Era Sp. z o.o.

Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, e-mail: nowaera@nowaera.pl
Centrum Kontaktu: 801 88 10 10, 58 721 48 00

Druk i oprawa: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.

Spis treści

Korzystaj z dodatkowych materiałów ukrytych pod kodami QR zamieszczonymi w publikacji.

● **Bliżej języka**

Odmienne części mowy. Przypomnienie wiadomości	4
Czasowniki dokonane i niedokonane	16
Czasowniki w stronie czynnej i biernej	19
Zaimki	23
Nieodmienne części mowy. Przypomnienie wiadomości	29
Wykrzyknik i partykuła	37
Części zdania. Przypomnienie wiadomości	41
Wypowiedzenia. Przypomnienie wiadomości	49
Związki wyrazowe	53
Zdania złożone współrzędnie i podrzędnie	56
Głoski i sylaby. Przypomnienie wiadomości	63
Głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe	66
Akcent i intonacja	69
Sprawdź, czy potrafisz	71

● **Ortografia dla każdego**

Pisownia trudnych form rzeczowników i przymiotników	72
Pisownia trudnych form czasowników	76
Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	78
Pisownia wyrazów wielką i małą literą	85
Pisownia <i>q, ę</i> oraz <i>om, on, em, en</i>	89
Pisownia wyrazów obcych	94
Pisownia wyrazów z <i>ó, u, rz, ż, ch, h</i>	97
Sprawdź, czy potrafisz	102

● **Interpunkcja**

Użycie dwukropka	103
Znaki interpunkcyjne w dialogach	105
Przecinek w zdaniu pojedynczym. Przypomnienie wiadomości	107
Użycie nawiasu	109
Poprawne użycie średnika	111
Sprawdź, czy potrafisz	113

● **Szkoła mówienia i pisania**

Charakterystyka	114
Opis przeżyć wewnętrznych	118
Wypowiedź o charakterze argumentacyjnym	123
Wypowiedź twórcza	128
Opowiadanie twórcze na podstawie baśni lub legendy	133
Opowiadanie twórcze na podstawie mitu lub przypowieści	137
List oficjalny	142
Sprawdź, czy potrafisz	145

● **Środki językowe w tekstach**

Zestaw 1. – zadania do tekstów	146
Zestaw 2. – zadania do tekstów	150
Zestaw 3. – zadania do tekstów	155

Opowiadanie twórcze na podstawie mitu lub przypowieści

Moja notatka

1 Zapisz po dwie cechy mitu oraz przypowieści.

• mit

• przypowieść

2 Rozwiń wstępy opowiadań: wprowadź miejsce i czas zdarzeń oraz zbuduj nastrój.

A. Inna wersja mitu o Demeter i Persefonie

Tak bardzo tęskniła za córką, że nie mogła siedzieć beczynn timer czekać, aż Zeus się nad nią ulituje i zdradzi, co się stało z Persefoną. _____

B. Współczesna wersja przypowieści o talentach

Tego dnia najpierw usłyszeliśmy dudniące kroki, a potem naszym oczom ukazała się nowa nauczycielka matematyki. _____

- 3 Do postaci mitologicznej dobrać atrybuty. Następnie wymyśl ich zastosowanie – inne niż w micie.

*piorun, sowa, młot kowalski,
sandaly ze skrzydłami, trójząb*

Postać	Atrybut	Zastosowanie atrybutu
Hermes		
Posejdon		
Zeus		
Atena		
Hefajstos		

- 4 Odgadnij, kim są mitologiczne postacie ukazane w centralnej części obrazu Carla [czytaj: karla] Saraceniiego. Następnie wymyśl, w jakiej współczesnej sytuacji mogłyby wziąć udział, i krótko ją opisz. Uwzględnij cechy tych bohaterów.

- 5 Pod każdą z instytucji, przedstawionych na fotografiach, zapisz imię bohatera mitu bądź przypowieści, który z racji swoich cech mógłby w niej pracować.

- Ułóż krótki dialog, w którym wybrany przez Ciebie bohater wytłumaczy dyrektorowi, dlaczego jest najlepszym kandydatem do pracy w tej instytucji.

- 6 Wyobraź sobie, że jesteś wskazanym bohaterem we wspomnianej sytuacji. Uzupełnij tabelę.

Syzyf cieszy się łaską bogów olimpijskich, ucztuje z nimi.	
widzę	
słyszę	
Pobity przez zbójców wędrowiec widzi, że zbliża się ku niemu Samarytanin.	
widzę	
słyszę	

- 7 Napisz zakończenia podanych utworów według wskazówek.

A. Zaskakujące zakończenie przypowieści o pannach roztropnych i nierozsądnych.

B. Zabawne zakończenie mitu o Syzyfie.

- ★ 8 Uzupełnij opowiadanie o Prometeuszu, który przeniósł się do XXI wieku. Nadaj tytuł swojemu tekstowi.

Owego dnia

Opisz porę dnia, pogodę, miejsce oraz nastrój.

Wprowadź bohatera – Prometeusza.

Po dwóch godzinach baczego przyglądania się mijającym go ludziom Prometeusz

Napisz, co dalej zrobił Prometeusz.

Zastosuj minimum trzy z podanych elementów: monolog, dialog, zwrot akcji, opis przeżyć wewnętrznych, opis postaci, opis miejsca, retrospekcja.

Napisz szczęśliwe zakończenie.

Moja notatka

- 1 Wybierz P przy zdaniu prawdziwym lub F – jeśli stwierdzenie jest fałszywe.

Nawiasem mówiąc,
Tomek świetnie zaśpiewał
na tym koncercie.

W nawiasie umieszczamy
informacje główne.

P

F

Wielokropek zamieszczony
w nawiasie informuje o tym,
że fragment tekstu został
opuszczony.

P

F

- 2 Uzupełnij zdania informacjami, które mogłyby się znaleźć w nawiasach.

Przykład: *Przeglądał się wystawie sklepowej, na której były instrumenty muzyczne (skrzypce, gitara, trąbka).*

- Chętnie kupiłaby sobie coś nowego do ubrania (zwłaszcza _____
_____).
- Potrafi powiedzieć dziękuję w wielu językach (na przykład _____
_____).

- 3 Wstaw nawiasy w odpowiednie miejsca.

W okresie oświecenia XVIII wiek tworzył Ignacy Krasicki.

Imię Grażyna od litewskiego przymiotnika *graži*, czyli piękna zostało wymyślone przez Adama Mickiewicza dla tytułowej bohaterki jego poematu.

Powszechnie przyjmuje się, że od imienia Karola Wielkiego władcy Franków pochodzi polski wyraz *król*.

- 4 Przepisz tekst, ale opuść w nim fragmenty, tak aby w skróconej wersji nie było w ogóle mowy o Stasiu i Nel oraz o wszystkim, co ich dotyczy. Zaznacz te fragmenty odpowiednimi znakami interpunkcyjnymi.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S6R2Y5

Pan Rawlison, jeden z dyrektorów kompanii Kanału Sueskiego, i Władysław Tarkowski, starszy inżynier tejże kompanii, żyli od wielu lat w najbliższej przyjaźni. Obaj byli wdowcami, ale pani Tarkowska, rodem Francuzka, zmarła z chwilą przyjscia na świat Stasia, to jest przed laty przeszło trzynastu, matka zaś Nel zgasła na suchoty w Heluanie, gdy dziewczynka miała lat trzy. Obaj wdowcy mieszkali w sąsiednich domach w Port-Saidzie i z powodu swych zajęć widywali się codziennie. Wspólne nieszczęście zbliżyło ich jeszcze bardziej do siebie i umocniło zawartą poprzednio przyjaźń. Pan Rawlison pokochał Stasia jak własnego syna, a zaś pan Tarkowski byłby skoczył w ogień i wodę za małą Nel. Po ukończeniu dziennych prac najmilszym dla nich odpoczynkiem była rozmowa o dzieciach, ich wychowaniu i przyszłości.

Henryk Sienkiewicz, *W pustyni i w puszczy* (fragment)

Pisownia wyrazów obcych

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę przykładami.

Wyrazy pochodzenia obcego, które zapisuje się

- zgodnie z wymową: _____,
- z zachowaniem pisowni oryginalnej: _____,
- na dwa sposoby – w wersji spolszczonej lub oryginalnej: _____.

2 Zastąp wyrazy w nawiasach słowami pochodzącymi z języka angielskiego.

- Jestem (miłośnikiem) _____ muzyki klasycznej.
- Nie lubię, gdy ktoś w kinie je (prażoną kukurydzę) _____.
- Zachowałeś się wobec mnie (uczciwie) _____ – doceniam to.
- Do mojej skrzynki pocztowej trafia dużo (niechcianych informacji) _____.

3 Uzupełnij wypowiedzi wyrazami obcego pochodzenia utworzonymi z liter w nawiasach.

- Rano idę na (nefitss) _____. A wieczorem będę jeść kielbaski z (largil) _____ – tata ma imieniny. A ty?
- Jadę na cały dzień do (uaparkqau) _____. Rodzice obiecali też, że na kolację zjemy smaczny turecki (ebkab) _____.

4 Do każdego z podanych wyrazów dopisz jego lepszą, spolszczoną formę. W razie trudności skorzystaj ze słownika ortograficznego.

gadget – _____

collage – _____

manager – _____

pick-up – _____

5 Dokończ zdania wyrazami pochodzącymi z języka angielskiego, które można zapisywać na dwa sposoby – w wersji spolszczonej lub oryginalnej, angielskiej.

książki podróże foty gry muzyka naleśniki filmy sport podróże rysunek dowcipy zarty

O mnie Foty Dowcipy Podróże Filmiki Archiwum Linki Kontakt

Chętnie piję mleczno-owocowe
_____.

Lubię malować chmury za pomocą
farb w _____.

Uwielbiam frytki z dodatkiem
_____.

Często rozmawiam z moją przyjaciółką na
_____.

komentuj

6 Zastąp angielskie słowa ich polskimi odpowiednikami.

fun – _____

shopping – _____

party – _____

sorry – _____

event – _____

★ 7 Zapytaj koleżanki i kolegów, jakimi słowami obcego pochodzenia posługują się w codziennych rozmowach. Zapisz te wyrazy oraz wyjaśnij ich znaczenie.

Dla dociekliwych

8 Poszukaj w wiarygodnych źródłach odpowiedzi na podane pytania.

- Którą pisownię – *spojler* czy *spoiler* – zalecają językoznawcy?
- Co oznacza to słowo?
- Którego czasownika – *spoilować*, *spojlerować* czy *spoilerować* – należy używać?

Zdania złożone współrzędnie i podrzędnie

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

W zdaniach złożonych występują co najmniej dwa

_____.

W zdaniach złożonych _____

zawsze stawiamy przecinek pomiędzy

_____, a w zdaniach

złożonych współrzędnie – wtedy, gdy używamy

spójników: _____, lub gdy

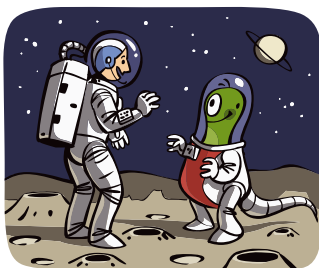
zdania składowe połączone są

_____.

2 Wyobraź sobie, jak zachowują się postacie ukazane na ilustracjach, i dokończ zdania. Użyj spójników: *więc, i, a*.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6HP99

Astronauta spotkał _____
kosmitę _____

Dzieci leciały wysoko _____

Czarodziej wlał eliksir
do roztworu _____

_____.

_____.

_____.

3 Połącz wypowiedzenia z każdego dymku w jedno zdanie złożone. Zastosuj różne spójniki.

4 Ułóż pytania, na które odpowiadają wyróżnione zdania składowe.

1. **Gdy woda zacznie wrzeć**, wrzucić makaron.
2. Nie gotuj go zbyt długo, **ponieważ stanie się za miękki**.
3. Z pomidorów, cebuli i marchwi przygotuj sos, **którym polejesz spaghetti**.
4. **Jeśli nie masz czasu**, skorzystaj z gotowego sosu.
5. **Aby twoja potrawa stała się smaczniejsza**, przypraw ją bazylią i oregano.

1. *Kiedy mam wrzucić makaron?*
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

5 Przekształć zdania pojedyncze w zdania złożone, tak aby nie występowały w nich rzeczowniki zakończone na *-anie* i *-enie*. Pamiętaj o poprawnej interpunkcji.

- Po wyleczeniu się wrócił do szkoły. → *Kiedy się wyleczył, wrócił do szkoły.*
- Cały czas myślał o napisaniu powieści o czarodzieju.

- Czarnoksiężnik przyjechał do miasteczka bez uprzedzenia.

- Przybył tam w celu zatrudnienia nowego ucznia.

- Już na drugi dzień wszyscy mówili o pojawieniu się maga.

6 Ułóż kilka zdań na temat sytuacji przedstawionej na zdjęciu. Powinny one odpowiadać na pytania: *kto?*, *co robi?*, *gdzie?*, *w jakim celu?*, *który?*.

- 7 Podkreśl w zdaniach orzeczenia. Pionową kreską oddziel od siebie zdania składowe i je ponumeruj.

Gdy już zakończyliśmy warsztaty dziennikarskie, wymyśliliśmy konkurs dla uczniów. Postanowiliśmy, że każdy z uczestników przeprowadzi rozmowy ze starszymi mieszkańcami naszego miasta na temat jego historii. Kiedy poinformowaliśmy o nagrodzie za najciekawszy wywiad, zgłosiło się wielu chętnych. Termin dostarczenia nagrań wyznaczaliśmy na ostatni dzień lutego.

- 8 Połącz wypowiedzenia w zdania złożone współrzędnie. Użyj odpowiednich spójników.

- 9 Dokończ wypowiedzi dotyczące zdrowego stylu życia. Zamaluj kratki obok zdań złożonych współrzędnie.

- Aby zachować szczupłą sylwetkę, _____
- Chipsy szkodzą zdrowiu, więc _____
- Masz ochotę na przekąskę, ale _____
- Schowaj słodycze tam, _____

10 Uzupełnij zadnia zgodnie z podanymi poleceniami.

- Dopusz odpowiednie zdania współrzędne.

Zachmurzyło się, więc _____
 lecz _____

Pójdę na koncert lub _____
 i _____

- Dopusz pierwsze zdanie.

_____, ale był niezadowolony.
 więc tryskał energią.

_____, oraz odkurzę swój pokój
 bądź zamówię pizzę.

11 Ułóż zdania, którym odpowiadać będą podane wykresy.

— < - - - - > —

— > - - - - > —

— > - - - - < —

— - - - - —

12 Dopisz zdania podrzędne, tak aby odpowiadały na podane pytania. Wstaw przecinki we właściwe miejsca.

- Koncert odbędzie się (w jakim celu?) _____.
- Występ rozpocznie się dopiero wtedy (kiedy?) _____.
- Muzycy zagrali dokładnie tak (jak?) _____.
- Spiker wyraźnie powiedział (co?) _____.
- Właśnie w radiu usłyszałam piosenkę (którą?) _____.
- Nie kupię nowej płyty (dlaczego?) _____.

13 Sformułuj podpisy pod fotografiami.

_____, ponieważ _____
_____. i _____.

14 Przekształć zdania pojedyncze w złożone. Wstaw przecinki w odpowiednie miejsca.

- Podczas pobytu na półkoloniach poznałam wielu nowych kolegów.

- Maciek udowodnił swoją rację.

- Mama namawiała Zosię do udziału w konkursie.

15 Ułóż zdania złożone odpowiadające podanym wykresom.

którym? _____

kiedy? _____

16 Wykonaj wykres podanego wypowiedzenia. Ponumeruj zdania składowe i zapisz pytanie, na które odpowiada zdanie podrzędne.

Wciąż nucę piosenkę, którą wczoraj usłyszałam w radiu.

★ 17 Przekształć podane zdania złożone podrzędnie w zdania złożone współrzędnie.

- Nie przeczytała lektury, gdyż nie miała wystarczająco czasu.

- Ponieważ kupili psa, nie kupią już kota.

- Rafał chodzi dumny, bo został przewodniczącym samorządu szkolnego.

List oficjalny

Moja notatka

1 Napisz, jakie informacje powinny się znaleźć w podanych elementach listu.

W liście oficjalnym zamieszczę:

• we wstępie: _____

• w rozwinięciu: _____

• w zakończeniu: _____

2 Wpisz do tabeli zwroty grzecznościowe charakterystyczne dla listu oficjalnego.

Zwroty grzecznościowe	
rozpoczynające list	kończące list

Dobra rada

Pamiętaj, że podczas pisania oficjalnego e-maila obowiązują takie same zasady, jak w wypadku redagowania listu oficjalnego. Używaj więc zwrotów grzecznościowych w nagłówku i w zakończeniu listu. Pomijaj datę oraz szczegółowe dane adresata i nadawcy, ponieważ są one uwzględnione w programach pocztowych i w temacie korespondencji.

4 Napisz list do dyrektora Twojej szkoły z prośbą o zorganizowanie kiermaszu rękodzieła.

nazwa miejscowości i data

informacja o nadawcy

dane odbiorcy

WSTĘP

W imieniu uczniów klasy VI zwracam się z uprzejmą prośbą

o _____

ROZWINIĘCIE
Przedstaw argumenty uzasadniające Twoją prośbę.

ZAKOŃCZENIE
Ponów prośbę i zaznacz korzyści płynące z realizacji przedsięwzięcia.

FORMUŁA KOŃCZĄCA LIST

Głoski i sylaby.

Przypomnienie wiadomości

Podręcznik, s. 305–307

Moja notatka

- 1 Wynotuj z podanej rozmowy spółgłoski twarde i miękkie. Następnie napisz, w jaki sposób można oznaczać w piśmie miękkość spółgłosek.

- 2 Podziel podane wyrazy na sylaby, wstawiając pionowe kreski.

POCZTÓWKA

PODRÓŻOWAĆ

TURYSTYCZNY

ODESSA

- 3 Dopisz do podanych słów wyrazy różniące się od nich tylko miękkością jednej z głosek.

pasek – _____ – noś

_____ – miecz _____ – słońce

- 4 Zapisz wyrazy, które kojarzą Ci się z podanymi słowami i zawierają głoskę miękką.

walc, muzyka, kroki – _____

centrum, punkt, wnętrze – _____

herbatniki, cukiernia, słodycze – _____

uczucie, agresja, gniew – _____

Dobra rada

Pamiętaj, że jeśli spółgłoska miękka występuje przed samogłoską, to jej miękkość oznacza się za pomocą *i*.

Przykłady:

słoń, dłonie, ćma, ciągle

5 Wpisz podane wyrazy we właściwe kolumny tabeli.

miejsce, ziarno, pies, świnka, wyidealizowany, nożyczki, konik, jemiola, papier, ironia, doigrać, ziółko, zima, wieś, książka, grzebień, iloraz, widelec

Litera <i>i</i> w wyrazie		
tworzy sylabę	tworzy sylabę i oznacza miękkość poprzedzającej głoski	jest tylko znakiem zmiękczenia

6 Ułóż wypowiedzenia z podanymi wyrazami. Użyj takich form tych słów, w których miękkość będzie oznaczona za pomocą litery, a nie za pomocą kreski nad literą.

pięćset, kiciuś, zieleń, dłoń, pień

Przykład: *Potrzebuję jeszcze pięćset złotych, żeby kupić tę konsolę.*

- ★ 7 Zapisz wyrazy z podziałem na głoski. Miętkość lub zmiękczenie oznacz za pomocą kreski.

Przykłady: *wieniec* → *w'-e-n'-e-c*

wścibski → *w-ś-c'-i-b-s-k'-i*

gwiazda – _____

historyczna – _____

dociekliwy – _____

pieczarka – _____

pierwiosnek – _____

mimika – _____

wiśniowa – _____

opowieści – _____

Dla dociekliwych

- 8 W jaki sposób wymawia się podane wyrazy? Poszukaj informacji o tym, jak nazywa się wyróżnione głoski.

sinus, silos, zinterpretować, ziścić

Sztuka mówienia

- 9 Wymów podane głoski. Zwróć uwagę, w jaki sposób układa się język. Następnie uzupełnij zdanie.

n, ń, z, ż, c, ć, s, ś

Przy wymawianiu spółgłosek _____ cały język przesuwa się ku przodowi, a jego środkowa część wygina się ku górze.

Głoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz ustne i nosowe

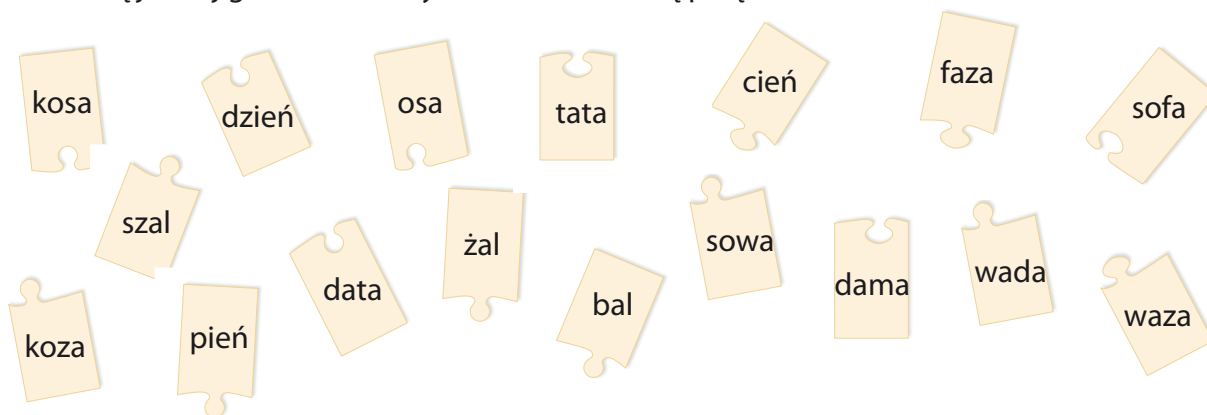
Moja notatka

- 1 Przeczytaj wypowiedzi postaci ukazanych na ilustracji i wynotuj z poszczególnych wyrazów co najmniej po jednym przykładzie wskazanych głosek.

Głoski			
dźwięczne	bezdźwięczne	ustne	nosowe

- 2 Połącz ze sobą puzzle, na których znajdują się wyrazy różniące się tylko dźwięcznością jednej głoski. Nie wszystkie słowa tworzą parę.

- 3 Wykreśl z każdego szeregu wyraz, w którym litera oznaczająca spółgłoskę dźwięczną jest wymawiana bezdźwięcznie.

- namiot, śpiwór, ścieżka, plecak
- samolot, tramwaj, autokar, pociąg
- wędrowka, zwiedzanie, wycieczka, podróżnik

- 4 Zapisz nazwy przedmiotów przedstawionych na fotografiach. W każdym z tych wyrazów podkreśl literę oznaczającą głoskę dźwięczną, która w tym słowie wymawiana jest bezdźwięcznie.

- 5 Popraw podany tekst i napisz, z czego wynikają popełnione błędy.

Od wczoraj czekamy na przesyłkę. Rozmawiałam z mama, która dostała informacje od kuriera, że będzie mogła zapłacić karta. Chciałabym już mieć te książkę!

- ★ 6 Wyjaśnij, jaki efekt wywołują podane wypowiedzi i co jest tego przyczyną.

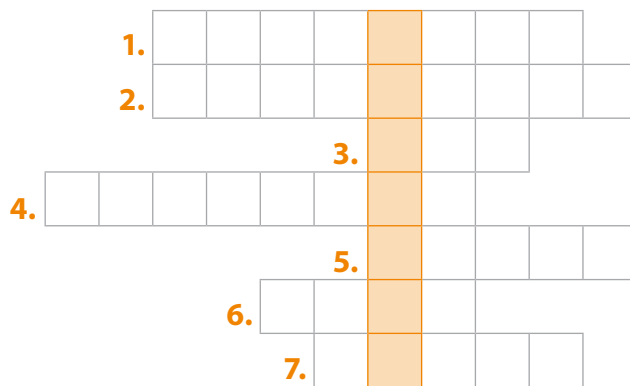
Przyniosłem paczki z naszej ulubionej cukierni.

Czy wciąż czujesz lek?

7 Rozwiąż krzyżówkę. Każdy z wpisywanych wyrazów powinien zawierać samogłoskę nosową. Wyjaśnij hasło.

1. Robak na haczyku.
2. Narzędzie do wkręcania lub wykręcania śrub.
3. Ptak, który żywi się resztkami.
4. Dopełniacz lm. rzeczownika *sąsiad*.
5. Ciąg powiązanych ze sobą zdarzeń, na przykład w powieści.
6. Wiosną na drzewach.
7. Został w nią ugodzony Achilles.

Hasło: _____ – _____

8 Do każdego z podanych wyrazów dodaj wyraz pokrewny, w którym *q* wymienia się na *ę* lub *ę* na *q*.

gołąb – _____ księga – _____

ząb – _____ ręka – _____

wąż – _____ sędzia – _____

błąd – _____ pamięć – _____

krąg – _____ mędrzec – _____

Sztuka mówienia

9 Przeczytaj podane słowa. Jak wymawia się głoski *q*, *ę* na końcu wyrazów?

idą, kupią, plotkują – _____

wezmę, usiądę, napiszę – _____

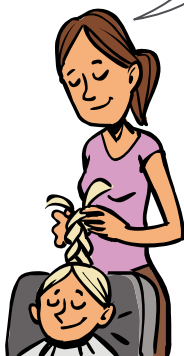
Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

W języku polskim akcentujemy wyrazy na:

- **przedostatnią sylabę** w większości wyrazów,
- **na trzecią sylabę od końca** w:

W tej fryzurze
położyłabym
akcent na warkocz.

- **czwartą sylabę od końca**, np. _____
- _____

2 Przeczytaj wypowiedzi na głos, a następnie podkreśl sylaby akcentowane we wszystkich czasownikach.

- *Już wiemy, dokąd pojedziemy na wycieczkę klasową. Zdecydowaliśmy się na Kraków!*
- *Super, ja też chciałbym tam pojechać.*
- *To może porozmawiaj ze swoją wychowawczynią. Wybralibyśmy się tam w dwie klasy. Byłoby taniej i weselej.*

3 Zaznacz szereg, w którym wszystkie wyrazy akcentuje się na trzecią sylabę od końca.

- pisałibyście, gramatyka, widzieliśmy
- fizyka, zamyka, pisałaby
- mówiłby, muzyka, siedemset
- prosiliby, wiedziały, książka

- ★ 4 Z podanych sylab utwórz przynajmniej trzy wyrazy różniące się miejscem występowania akcentu. Każdą sylabę możesz wykorzystać kilka razy. Powstałe słowa wpisz w odpowiednią rubrykę tabeli.

ZA	PO	GRA	CIE	MY	LI	MA	BYŚ	BY	GA	ŁA
----	----	-----	-----	----	----	----	-----	----	----	----

Wyrazy, w których akcent pada na		
drugą sylabę od końca	trzecią sylabę od końca	czwartą sylabę od końca

- 5 Przeczytaj zamieszczone wypowiedzi. Następnie podkreśl w czasownikach sylaby akcentowane.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S616G5

Przeprowadzili wywiad.

Przeprowadziliśmy turniej gier planszowych.

Przeprowadziliście staruszkę przez ulicę?

Przeprowadzilibyście wybory.

Przeprowadziłby plan.

- 6 Odgadnij nazwy i je zapisz, następnie podkreśl sylaby akcentowane.

- ćwiczenia, dyscyplina, sport – _____
- uczelnia, inżynier, technika – _____
- studia, polski, nauka – _____

Sztuka mówienia

- 7 Podane zdania przeczytaj głośno trzykrotnie z odpowiednią intonacją: jako oznajmujące, jako pytające, jako rozkazujące.

- Napiszesz charakterystykę.
- Wyjdziemy na dwór.
- Nagram koncert.

Pisownia wyrazów z ó, u, rz, ż, ch, h

Moja notatka

1 Podaj przykłady słów do podanych reguł.

„Ó” piszemy:

- gdy wymienia się na „o”, „e”, „a”, na przykład: _____,
- w zakończeniach rzeczowników: „-ów”, „-ówka”, „-ówna”, na przykład: _____,
- w wyrazach z „ó” niewymiennym, na przykład: _____.

2 Dopisz do wyróżnionych słów wyrazy pokrewne, w których ó wymienia się na inną literę.

O sporcie

O mnie Piłka Siatkówka Koszykówka Rower Rolki Galeria Archiwum Kontakt

Ale **mróz!** Nawet rzekę skuł **lód**. To już **siódmy** dzień takiej pogody. W taki **chłód** nie chce mi się wychodzić z domu. Nawet **mój** pies nie wystawia głowy za **próg**. Czekam na **powrót** wiosny.

3 Uzupełnij wypowiedzi rzeczownikami, które w mianowniku liczby pojedynczej kończą się częstką *-ówka*.

Takie pyszne te parówki,
że zniknęły w mig z _____.

Jutro trudna jest kartkówka,
a wciąż pusta moja _____.

Głodne, pracowite mrówki
poszły do szkolnej _____.

Mama robi mi wymówki,
bo wróciła z _____.

4 Do podanych słów dopisz wyrazy przeciwstawne zawierające ó niewymienne.

dół – _____

wcześniej – _____

odważny – _____

suma – _____

5 Rozwiąż krzyżówkę. Litery z ponumerowanych pól utworzą hasło.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S682F7

Poziomo

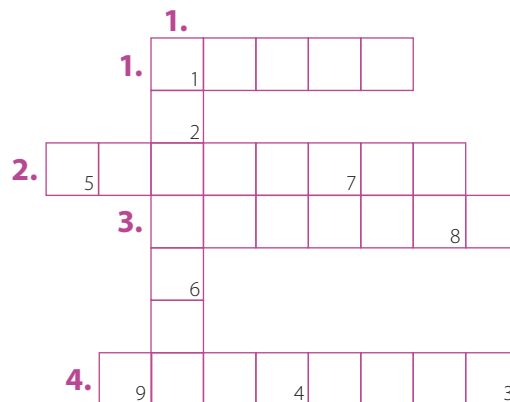
1. Komputerowy niszczy dane przechowywane na dysku użytkownika.
2. Wyciąg zawierający cenę towaru lub usługi.
3. Urządzenie do zatrzymywania pojazdów lub zmniejszania ich prędkości.
4. Nakrycie głowy z rondem i daszkiem.

Pionowo

1. Gwałtowny, silny wiatr.

Hasło:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

6 Przekształć ogłoszenia tak, aby znalazły się w nich wyrazy pokrewne do wyróżnionych słów, zawierające rz.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S6VKCL

- Udzielamy **dobrych** rad. → Dobrze doradzamy.
- Zatrudnię kierowcę **traktora**. → _____
- Wyprzedzą dywanów we **wzory**. → _____
- Sprzedajemy torebki ze **skóry**. → _____

7 Dokończ łańcuch wyrazowy. Kieruj się zasadą, że ostatnia litera danego słowa jest pierwszą literą następnego wyrazu. Każda nazwa musi zawierać rz.

8 Wstaw w przysłowia wyrazy, w których rz występuje po spółgłosce. Podkreśl literę poprzedzającą ten dwuznak.

Cicha woda _____ rwie.

Nie mów hop, póki nie _____.

Na pochyłe _____ wszystkie kozy skaczą.

9 Ułóż podpisy do fotografii. Użyj nazw zakończonych na -erz lub -mistrz.

- 10 Podpisz każdą parę fotografii wyrazami, tak aby jeden był zdrobnieniem drugiego. Podkreśl literę, na którą wymienia się ż w wyrazach pokrewnych.

_____ - _____

_____ - _____

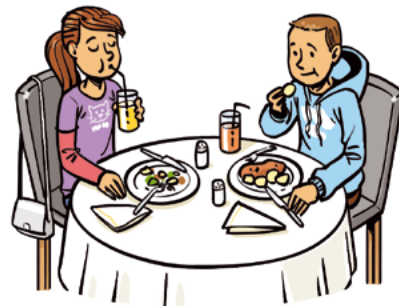
_____ - _____

_____ - _____

- 11 Napisz jak najdłuższe zdanie, w którym wszystkie słowa poza spójnikami i przyimkami będą się zaczynać od litery ż. Nie powtarzaj wyrazów!

Przykład: *Żaba Żaneta żuła żyto, a żubr żegnał żeglarzy.*

- 12 Zastąp słowa i wyrażenia w nawiasach wyrazami z -aż, -eż lub -arz, -erz.

– Obwiążę ci rękę (opatrunkiem)

_____ . Najpierw

jednak powiedz, jak to się stało.

– Niosłem bardzo ciężki (rzeczy

w walizkach) _____ .

– Poplamiałem (część ubrania przy szyi)

_____ . Wciąż brudzę

(ubrania) _____ .

– A ja zgubiłam (notatnik z datami)

_____ .

- 13 Utwórz zdrobienia od wyróżnionych wyrazów. Na jaką literę wymienia się *ch* w tych zdrobieniach?

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S62T4B

The screenshot shows a blog header with the title 'Blog Zuzi' and navigation links: 'O mnie', 'Moje hobby', 'Galeria', 'Ulubione', 'Archiwum', 'Linki', 'Kontakt'. The main text of the post reads: 'Co dzisiaj zrobiłam? Kupiłam **orzechy** i **blachę** do pieczenia pierniczek. Przygotowałam **łańcuch** choinkowy. Wyprasowałam sukienkę w **grochy**. Wysypałam ptakom **okruchy** chleba.' A 'komentuj' button is visible in the bottom right corner of the post area.

- 14 Wstaw w odpowiednie miejsca *rz* lub *ż*. Następnie uzupełnij notatkę prasową utworzonymi wyrazami.

cię _____ ko, l _____ ejsza, ł _____ wiarz, mał _____ eństwo, p _____ eciwnie,
skar _____ ył, towa _____ yskiego, wy _____ utów, zadr _____ ały, _____ ona

Konkurs tańca _____ na lodzie wygrało pewne _____ z Łomży. _____ nie _____ się, że jest mu _____ – wręcz _____ zapewniał, że jego _____ jest _____ niż piórko. Pewnie dlatego nigdy nie _____ mu ręce podczas _____ i podnoszeń.

- 15 Podkreśl wyrazy, których pisownię uzasadnia wymiana na inną literę. Zapisz te słowa.

żołnierz, groch, góra, morze, słówko, łóżko, puch

Poprawne użycie średnika

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

Średnik (;) to znak interpunkcyjny rozdzielający fragmenty tekstu _____ niż kropka, a _____ niż przecinek.

2 Zastąp przecinek średnikiem tam, gdzie to możliwe.

- Przysłowia są mądrością narodu, nie dziwię się, że od dawna się je powtarza.
- Sportowców czekają ciężkie chwile, są jednak przygotowani, długo trenowali.
- Zaczął powtórkę przed pracą klasową, otworzył zeszyt i podkreślał ważne wiadomości.
- Każdego ucznia czeka nagroda, kto wie, czy to będzie tylko dobra ocena.

3 Wstaw średnik w odpowiednie miejsca.

Kropki nie stawiamy:

- po nazwiskach autorów, tytułach, nazwach wydawnictw na stronach tytułowych książek
- po tytułach czasopism, programów telewizyjnych (na ekranie), witryn internetowych
- na końcu haseł na plakatach, transparentach, wywieszkach
- na końcu wypowiedzi, które są formułami końcowymi listów.

- 4 Z podanych fragmentów ułóż zdania. Wstaw przecinki i średniki. Zadbaj o poprawną ortografię i interpunkcję.

I PODKREŚLIĆ ODMIENNE CZĘŚCI MOWY	POLECENIE BYŁO PROSTE	WYSTARCZYŁO PRZEPISAĆ ODPOWIEDNIE WYRAZY
-----------------------------------	-----------------------	--

IM WIĘCEJ DRZEW	IM DALEJ W LAS	TYM WIĘCEJ DRZEW	TYM ŁATWIEJ ZABŁĄDZIĆ
-----------------	----------------	------------------	-----------------------

- ★ 5 Dokończ podane wypowiedzenia tak, aby wymagały użycia średnika.

A. W zdaniu pojedynczym przecinek stawiamy:

- _____

- _____

- _____

B. Henryk Sienkiewicz – polski nowelista, powieściopisarz i publicysta _____

_____.

C. Można to było inaczej zaplanować _____

_____.

Twoje mocne strony

W księgarni internetowej
Nowej Ery znajdziesz wszystko,
czego szukasz!

sklep.nowaera.pl

Bezpieczne
płatności

Bezpłatna
wysyłka

Szybka
dostawa

NOWE Słowa na start!

Zeszyt ćwiczeń skorelowany z podręcznikiem *NOWE Słowa na start!* dla klasy 6 zawiera różnorodne ćwiczenia dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów, ułatwia utrwalenie wiedzy oraz przygotowanie do sprawdzianów.

Dobre rady – wskazówki ułatwiające rozwiązywanie ćwiczeń

Moja notatka – ćwiczenia pomocne w uporządkowaniu wiedzy

Sprawdź, czy potrafisz – ćwiczenia utrwalające najważniejsze zagadnienia z rozdziału

Kody QR z dostępem do dodatkowych materiałów

Dla dociekliwych – ćwiczenia wymagające zastanowienia się lub skorzystania z dodatkowych źródeł czy internetu

Z DOSTĘPEM DO
docwiczenia.pl

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S65V2G

*Dodatkowe materiały
– oglądaj, pobieraj,
drukuj.*

*Zeskanuj kod QR,
który znajdziesz
wewnątrz
zeszytu ćwiczeń,
lub wpisz kod na
docwiczenia.pl.*

www.nowaera.pl nowaera@nowaera.pl
 Centrum Kontaktu: 801 88 10 10, 58 721 48 00

ISBN 978-83-267-3635-3

9 788326 736353